

ORGANIZATOR

Fundacja
ABCXXI
Cała Polska czyta dzieciom

**MĄDRZY
CYFROWI**

PRZY WSPARCIU

Google.org

MĄDRZY CYFROWI to pierwszy w Polsce program dla młodzieży ze szkół podstawowych, który łączy edukację moralną, społeczną i cyfrową. Realizuje go Fundacja „ABCXXI – Cała Polska czyta dzieciom” przy wsparciu Google.org. Wszystkie materiały i narzędzia Programu MC są dostępne bezpłatnie na www.madrzycyfrowi.pl.

PROGRAM MC W LICZBACH

W pilotażu i dwóch edycjach Programu MC w latach 2018-2019 wzięło udział:

- 400 placówek
- 700 nauczyciel i innych edukatorów
- 12 000 uczniów

ETAPY PROGRAMU MĄDRZY CYFROWI

I. WARSZTATY PRZYGOTOWAWCZE

Podczas 20 godzin zajęć warsztatowych uczniowie poznają;

- uniwersalne wartości moralne (jak szacunek, uczciwość, odpowiedzialność, odwagę, życzliwość, mądrość)
- metodę projektową Design Thinking, w której centrum są potrzeby odbiorców projektu
- pakiet narzędzi cyfrowych (jak Canva, Padlet, FilmoraGo, Kahoot, Thinglink i in.)

II. REALIZACJA PROJEKTÓW SPOŁECZNYCH

Korzystając z nowej wiedzy i narzędzi, zespoły uczniów realizują własne projekty społeczne na rzecz swojego otoczenia

III. OPRACOWANIE PREZENTACJI PROJEKTÓW SPOŁECZNYCH

Na zakończenie programu zespoły uczniów przygotowują prezentacje multimedialne swoich projektów i przedstawiają je online.

PRZYGOTOWANIE EDUKATORÓW MC

Edukatorami czy inaczej Prowadzącymi w ramach Programu MC są nauczyciele, bibliotekarze, instruktorzy z domów kultury i in. Wsparciem i przygotowaniem dla Edukatorów do przeprowadzenia zajęć warsztatowych z uczniami oraz wspierania młodzieży podczas realizacji projektów społecznych jest bezpłatny kurs online, który zawiera scenariusze zajęć, materiały metodyczne i tutoriale na temat nauczania wartości, metody projektowej oraz stosowania narzędzi cyfrowych.

OKOLICZNOŚCI REALIZACJI PROGRAMU MĄDRZY CYFROWI

Głównymi uczestnikami Programu MC były szkoły (75%). Tymczasem w roku szkolnym 2017/2018 w Polsce została wprowadzona została dogłębna strukturalna reforma szkolnictwa, która spowodowała likwidację gimnazjów, reorganizację sieci szkół oraz zmiany programowe. Dodatkowo, w związku z reformą, w 2019 roku odbył się wielotygodniowy ogólnopolski strajk nauczycieli, co łącznie spowodowało ogromną dezorganizację w całej oświacie. Były to poważne utrudnienia w realizacji Programu MC, zmniejszyła się bowiem gotowość nauczycieli do udziału w ambitnych projektach zewnętrznych, gdyż w niestabilnych warunkach są oni znacznie mniej zmotywowani do prowadzenia dodatkowych działań. Mimo tych utrudnień, dzięki ogromnemu zaangażowaniu Zespołu organizacyjnego MC i po przedłużeniu za zgodą Google.org/Tides czasu realizacji Programu MC, Fundacji udało się osiągnąć deklarowane w umowie grantowej ilościowe wskaźniki projektu.

MATERIAŁY MC

Materiały udostępnione na kursie online oraz przekazane placówkom książki (zwłaszcza zbiór „Gorzka czekolada i inne opowiadania o ważnych sprawach”) spełniły oczekiwania większości Edukatorów i pozwoliły im dobrze przygotować się do prowadzenia zajęć. Najlepiej czuli się oni w obszarze wartości moralnych. Dosyć pewnie korzystali z opracowanych materiałów i modyfikowali scenariusze. Obawy budziły narzędzia cyfrowe. Na szczęście tutoriale okazały się klarownie opracowane i przydatne. Wszystkie materiały Programu MC dostępne są bezpłatnie online zgodnie z licencją [Creative Commons CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

W odpowiedzi na postulaty Edukatorów zawartość scenariuszy zajęć warsztatowych została zredukowana, aby mogli oni swobodniej zrealizować cały Program. Struktura warsztatów została uelastyczniona - są one aktualnie dostępne zarówno w formie 5-dniowej, jak i 12 oddzielnych modułów. Wielu Edukatorów zadeklarowało, że będzie wykorzystywać ponownie materiały MC do zajęć z uczniami, głównie do pracy wychowawczej.

UCZNIOWIE w MC

Wysokie kompetencje Edukatorów i jakość materiałów spowodowały, że młodzież na ogół chętnie uczestniczyła w warsztatach. Młodym ludziom podobały się aktywne formy pracy i zaproponowane przez Fundację opowiadania o wartościach. Szczególnie istotne było dla nich to, że atmosfera na zajęciach była swobodna, że mogli poruszać interesujące ich zagadnienia, a ich głos miał znaczenie. Prowadzący cenili sobie elastyczność programu i to, że mogli dostosować przebieg zajęć do potrzeb grupy. Wpłynęło to pozytywnie na pracę uczestników. Stworzyło też przestrzeń do eksperymentowania oraz możliwość potraktowania konfliktów, przeszkód, błędów i porażek jako cennego doświadczenia życiowego. Młodzież nauczyła się, jak podchodzić do nich z refleksją i wyciągać wnioski. Wyjściowe kompetencje cyfrowe uczniów były raczej skromne. W większości placówek uczniowie zrealizowali projekt społeczny. Zdaniem Prowadzących młodzież była samodzielna i aktywna przy realizacji większości zadań. Główną trudność stanowił wybór tematu projektu, niekiedy nawet Prowadzący musieli podsuwać uczniom pomysły.

EFEKTY PROGRAMU MC

Edukatorzy zaobserwowali u młodzieży głębsze zrozumienie sensu wartości moralnych, co przełożyło się na korzystne zmiany w zachowaniach. Uczniowie przyswoili też sobie nowe narzędzia cyfrowe (najczęściej Canvę i Padlet) i używali ich wielokrotnie już po zakończeniu projektu. Dla Prowadzących zaskoczeniem było to, że większość uczniów nie jest wcale biegła cyfrowo i używa tego, co im się "poda na tacy". To potwierdza tezy wielu badań, w tym EU Kids Online Polska 2018, że należy pokazywać młodzieży praktyczne i pozytywne wykorzystanie nowych technologii, bo sami po nie sięgają sporadycznie. Prowadzący dostrzegli poprawę swoich relacji z młodymi ludźmi, którzy cieszą się, że zostali obdarzeni zaufaniem. Edukatorzy mieli satysfakcję, że przy ich małym wsparciu młodzieży udało się samodzielnie osiągnąć wiele rzeczy, zyskali też większą wiedzę o postawach młodych – że są w stanie zmieniać świat, potrzebują tylko tego, aby nie blokować ich potencjału.

Uczniowie ocenili Program MC bardzo pozytywnie. Zdecydowana większość zdobyła nowe kompetencje dotyczące używania narzędzi cyfrowych, poczuła też większy wpływ na swoje otoczenie i stała się bardziej uważna na jego problemy. Podniosły się umiejętności pracy w grupie, uczniowie bardziej polubili szkołę. Program zmienił postawy moralne uczniów – m.in. dostrzegają obecnie sens informowania dorosłych o nagannych lub niebezpiecznych działaniach rówieśników, docenili też takie wartości jak rodzina, bycie dobrym człowiekiem i miłość. Są jednak obszary, w których radzą sobie gorzej, np. przy próbach autorefleksji nt. własnych mocnych i słabych stron.

Dzięki udziałowi w Programie MC młodzież zyskała większą pewność siebie, wiarę we własne możliwości i poczucie sprawczości. Relacje w wielu grupach poprawiły się, a młodzi lepiej ze sobą współpracują i częściej przejmują odpowiedzialność za swoje działania. Są też bardziej otwarci na nowe propozycje i chętniej angażują się w różne przedsięwzięcia, np. w działania samorządu szkolnego, organizują gry miejskie lub zajęcia dla młodszych dzieci. Wpływa to pozytywnie na atmosferę w szkole, która zaczyna być postrzegana jako przestrzeń dla ciekawych i praktycznych aktywności.

Również rodzice byli zaangażowani w działania programowe – młodzież przeprowadzała z nimi ankiety i konsultowała pomysły. Rodzice wsparli edycję książki o wartościach i jej promocję w Łomży, uczestniczyli w meczu charytatywnym, warsztatach rodzinnych, pomagali przy pozyskiwaniu środków na realizację projektów.

Dzięki projektom realizowanym w ramach Programu MC społeczność szkolne i lokalne zyskały m.in. pięknie przystrojone korytarze, odnowione pomieszczenia, wysprzątane lasy i parki, zadbane przystanki autobusowe. Trwa zaprojektowana przez uczniów budowa ścieżki rowerowej, a pomiary z czujnika smogu, zawieszono przez uczniów na fasadzie szkoły zostały wykorzystane przez wójta do napisania wniosku grantowego w programie "Czyste powietrze". Projekty wpływają też na integrację międzypokoleniową mieszkańców dzięki zajęciom organizowanym przez młodzież.

KOMUNIKACJA I TWORZENIE SIECI W PROGRAMIE MC

Przez cały czas trwania Programu MĄDRZY CYFROWI Fundacja na bieżąco kontaktowała się z uczestnikami mailowo i telefonicznie, oferowała wsparcie organizacyjne i techniczne (przy rejestracji do Programu, rejestracji na kurs online itp.), jak i merytoryczne (konsultacje dot. narzędzi cyfrowych, scenariuszy i innych materiałów projektowych). Na FB Programu MC została utworzona grupa zamknięta dla Edukatorów, gdzie mogli wymieniać się doświadczeniami w prowadzeniu Programu MC, przekazywać pytania i wątpliwości, dzielić się dobrymi praktykami. Powstał zestaw odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania oraz lista projektów zrealizowanych lokalnie, która może być inspiracją dla kolejnych uczestników Programu. Fundacja przeprowadziła w kilku miastach spotkania informacyjno-edukacyjne nt. Programu MC. Były one transmitowane online i są udostępnione do swobodnego odtwarzania na kanale YouTube.

Na spotkaniu we wrześniu 2019 powołano grupę Liderów Programu MC, którzy zadeklarowali gotowość do prowadzenia lokalnych konsultacji i warsztatów oraz stworzenia systemu skutecznej promocji Programu w środowisku oświatowym. Nawiązano też współpracę z placówkami doskonalenia nauczycieli i przeprowadzono metodą DT warsztaty przygotowujące Edukatorów do prowadzenia zajęć z młodzieżą (listopad 2019 - marzec 2020). Zaczątek sieci Liderów Programu MC oraz współpracujących instytucji edukacyjnych to duży potencjał do kontynuacji Programu MC. Powstanie takiego środowiska może też pomóc przy wprowadzaniu elementów Programu do podstawy programowej w polskich szkołach.

W działania informacyjno-promocyjne zaangażowali się też Partnerzy Programu MC, np. Centrum Edukacji Obywatelskiej, Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego czy Fundacja Wspomagania Wsi. Są to organizacje, które posiadają swoje sieci odbiorców w całej Polsce. Ich zaangażowanie pomogło w szerokim docieraniu z ofertą Programu MC do szkół.

Dziękujemy wszystkim osobom i instytucjom, które wsparły realizację Programu MC!

ORGANIZATOR

Fundacja
ABCXXI
Cała Polska czyta dzieciom

**MA:DRZY
CYFRŲWI**

PRZY WSPARCIU

Google.org

PATRONAT HONOROWY

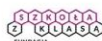

BIBLIOTEKA
NARODOWA

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

PARTNERZY

PATRONI MEDIALNI

POLSKA
PRESS
GRUPA

juniOr media

sygnał

SZKOŁA

Victor

sbp.pl

Informacja o Programie MC powstała na podstawie raportu
przygotowanego przez Ośrodek Ewaluacji oraz Fundację "ABCXXI - Cała Polska czyta dzieciom"
Warszawa 2020